

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అయోధ్యాకాండే

॥ షోడశాధికశతతమః సర్గః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

॥ షోడశాధికశతతమః సర్గః ॥

వృద్ధేన కులపతినా సహ బహునానాం మునీనాం చిత్రకూటం
త్యక్త్వాన్యస్మిన్నాశ్రమే గమనం

ప్రతియాతే తు భరతే వసన్ రామస్తదా వనే ।
లక్షయామాస సోద్యేగమథౌత్సుక్యం తపస్వినాం ॥ 2.116.1 ॥

యే తత్ర చిత్రకూటస్య పురస్తాత్ తాపసాశ్రమే ।
రామమాశ్రిత్య నిరతాస్తానలక్షయదుత్సుకాన్ ॥ 2.116.2 ॥

నయనైర్భుకుటీభిశ్చ రామం నిర్దిశ్య శంకితాః ।
అన్యోన్యముపజల్పంతః శనైశ్చక్రూర్మిథః కథాః ॥ 2.116.3 ॥

తేషామౌత్సుక్యమాలక్ష్య రామస్తాత్మని శంకితః ।
కృతాంజలిరువాచేదమృషిం కులపతిం తతః ॥ 2.116.4 ॥

న కశ్చిద్ భగవన్ కించిత్ పూర్వవృత్తమిదం మయి ।
దృశ్యతే వికృతం యేన విక్రియంతే తపస్వినః ॥ 2.116.5 ॥

ప్రమాదాచ్ఛరితం కించిత్ కచ్చిన్నావరజస్య మే ।
లక్ష్మణస్యర్షిభిర్ద్వష్టం నానురూపం మహాత్మనః ॥ 2.116.6 ॥

కచ్చిచ్ఛూషమాణా వః శుశ్రూషణపరా మయి ।
ప్రమదాభ్యుచితాం వృత్తిం సీతా యుక్తాం న వర్తతే ॥ 2.116.7 ॥

అథర్షిర్జరయా వృద్ధస్తపసా చ జరాం గతః |
వేపమాన ఇవోవాచ రామం భూతదయాపరం || 2.116.8 ||

కుతః కల్యాణసత్త్వాయాః కల్యాణాభిరతేః సదా |
చలనం తాత వైదేహ్యస్తపస్విషు విశేషతః || 2.116.9 ||

త్వన్నిమిత్తమిదం తావత్ తాపసాన్ ప్రతి వర్తతే |
రక్షోభ్యస్తేన సంవిగ్నాః కథయంతి మిథః కథాః || 2.116.10 ||

రావణావరజః కశ్చిత్ ఖరో నామేహ రాక్షసః |
ఉత్పాట్య తాపసాన్ సర్వాంజనస్థాననివాసినః || 2.116.11 ||

ధృష్టశ్చ జితకాశీ చ నృశంసః పురుషాదకః |
అవలిప్తశ్చ పాపశ్చ త్వాం చ తాత న మృష్యతే || 2.116.12 ||

త్వం యదాప్రభృతి హ్యస్మిన్నాశ్రమే తాత వర్తసే |
తదాప్రభృతి రక్షాంసి విప్రకుర్వంతి తాపసాన్ || 2.116.13 ||

దర్శయంతి హి బీభత్సైః క్రూరైర్భీషణకైరపి |
నానారూప్వైర్విరూప్వైశ్చ రూప్వైరసుఖదర్శనైః || 2.116.14 ||

అప్రశస్తైరశుచిభిః సంప్రయుజ్య చ తాపసాన్ |
ప్రతిఘ్నంత్యపరాన్ క్షిప్రమనార్యాః పురతః స్థితాన్ || 2.116.15 ||

తేషు తేష్వాశ్రమస్థానేష్వబుద్ధమవలీయ చ |
రమంతే తాపసాంస్తత్ర నాశయంతోఽల్పచేతసః || 2.116.16 ||

అవక్షిపంతి స్రుగ్భాండానగ్నీన్ సించంతి వారిణా |
కలశాంశ్చ ప్రమర్దంతి హవనే సముపస్థితే || 2.116.17 ||

త్వైర్దురాత్మభిరావిష్టానాశ్రమాన్ ప్రజిహాసవః |
గమనాయాన్యదేశస్య చోదయంత్యషయోఽద్య మాం || 2.116.18 ||

తత్ పురా రామ శారీరీముపహింసాం తపస్విషు |
దర్శయంతి హి దుష్టాస్తే త్యక్త్యామ ఇమమాశ్రమం || 2.116.19 ||

బహుమూలఫలం చిత్రమవిదూరాదితో వనం |
అశ్వస్యాశ్రమమేవాహం శ్రయిష్యే సగణః పునః || 2.116.20 ||

ఖరస్త్వయ్యపి చాయుక్తం పురా రామ ప్రవర్తతే |
సహస్మాభిరితో గచ్ఛ యది బుద్ధిః ప్రవర్తతే || 2.116.21 ||

సకలత్రస్య సందేహో నిత్యం యుక్తస్య రాఘవ |
సమర్థస్యాపి హి సతో వాసో దుఃఖమిహాద్య తే || 2.116.22 ||

ఇత్యుక్తవంతం రామస్తం రాజపుత్రస్తపస్వినం |
న శశాకోత్తరైర్వాక్యైరవబద్ధం సముత్సుకం || 2.116.23 ||

అభినంద్య సమాపుచ్ఛ్య సమాధాయ చ రాఘవం |
స జగామాశ్రమం త్యక్త్వా కులైః కులపతిః సహ || 2.116.24 ||

రామః సంసాధ్య ఋషిగణమనుగమనాద్
దేశాత్ తస్మాత్ కులపతిమభివాద్య ఋషిం |
సమ్యక్ప్రేతైస్తైరనుమత ఉపదిష్టార్థః
పుణ్యం వాసాయ స్వనిలయముపసంపేదే || 2.116.25 ||

ఆశ్రమమృషివిరహితం ప్రభుః
క్షణమపి న జహౌ స రాఘవః |
రాఘవం హి సతతమనుగతా -
స్తాపసాశ్చార్షచరితే ధృతగుణాః || 2.116.26 ||

|| ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అయోధ్యాకాండే షోడశాధికశతతమః సర్గః ||